

BUDAPEST, III. KERÜLET, TARHOS UTCA 34. (HRSZ. 21878/5)

Közmű építése

Lelőhely-azonosító: 62622

Kulcsszavak: őskor, szórvány, római kor, település, villa, szórvány

BUDAPEST, DISTRICT III, 34 TARHOS STREET (PLOT NO. 21878/5)

Utility construction

Site ID: 62622

Keywords: Prehistory, stray finds, Roman Age, settlement, villa, stray finds

2020. március 9. és december 1. között a Tarhos utca 34. szám alatt épült lakóház közműellátásához elvégzett földmunkákhoz kapcsolódva régészeti megfigyelést végeztünk. Az Aranyhegy déli lejtőjén található 1684 m²-es telek közvetlen környezetében több alkalommal bukkantak fel régészeti emlékek. A Tarhos utca Szőlővész utca és Óvár utca közti szakaszán az 1960-as években gázvezeték építéskor szórvány római kori leletanyag, 2014-ben csatornafektetés során pedig római kori falmaradványok, épületomladék és szórvány őskori edénytöredékek kerültek elő. A Tarhos utca 34. számú telek előtt, illetve a csatorna leágazó bekötési árkában római kori épületomladék és falmaradványok jelentek meg. Az omladékos zónát akkor a telekhatáron belül a kerítéstől egyméteres távolságig, a házból érkező csatorna kötési pontjáig lehetett követni.

A telek utcai kerítéshez eső felén már az 1960-as években is állt egy lakóépület. 2019-ben a telek alsó részén lakóházépítés kapcsán már zajlott régészeti megfigyelés, ami negatív eredménnyel zárult.

A földmunka gépi erővel történt. A víz-, gázvezeték, és elektromos földkábel közös árka az utcai csatlakozási ponttól a korábban épült lakóépület nyugati

Between March 9 and December 1, 2020, an archaeological observation was carried out in connection with earthworks related to utility installations for a residential building at 34 Tarhos Street. The 1684 m² plot is located on the southern slope of Arany Hill, an area where archaeological remains have been discovered several times in the past. During gas pipeline construction in the 1960s between Szőlővész Street and Óvár Street, stray Roman-period finds surfaced, and in 2014, Roman wall remains, building rubble, and prehistoric pottery fragments were unearthed during sewer laying. In front of the plot at 34 Tarhos Street, and in the trench for the sewer branch connection, Roman-period building debris and wall remains appeared. At the time, the collapse zone could be traced inside the plot boundary, up to one meter from the fence, reaching the connection point of the sewer line coming from the house.

There was already a residential building on the street-facing side of the plot as early as the 1960s. In 2019, an archaeological observation during house construction on the lower part of the plot yielded negative results.

The earthwork was carried out mechanically. The common trench for water, gas, and electrical cables ran

oldalán lévő közlekedő út alatt futott. Az utcai kerítéstől az enyhén lejtő terület (137–135 mBf) kb. 25 méter után egyenletes lejtéssel 125 mBf szintig süllyedve érte el a telek déli kerítését.

A közművek 60–100 cm mély árkában a mélyebben fekvő telekrész felé vastagodó recens feltöltés alatti természetes humuszos homokkal fedve kő- és építésikerámia-törmelékcs talajréteg látszott. A vízszintes szakaszon az altalajt fedő sárgásbarna homokos rétegen fekvő modern kori törmelékcs anyag a lejtős részen 20–30 cm-ről egy méteresre vastagodott, szeméttel, bontott autóalkatrészekkel és törmelékkel keveredett.

Az eredeti rétegsor a recens humuszos homok alatt 20 centiméterig sötét szürkésbarna humuszos homok, –50 centiméterig sárgásbarna, sárgás szürkésbarna homok, –75 centiméterig sötét szürkésbarna homok, –100–120 centiméterig pedig sárgásbarna homok volt.

A telekhatártól 15 méterig a recens humusz és az alsó sötét szürkésbarna réteg között omladékszóna látszott. Több helyen földbe rakott köves konstruk-

from the street connection point beneath the access path on the western side of the previously constructed house. From the street fence, the gently sloping terrain (137–135 a.B.S.l.^{*}) gradually descended over 25 meters to reach 125 a.B.S.l. at the southern boundary of the plot.

In the 60–100 cm deep trench for the utilities, beneath the recent fill that thickened toward the lower part of the plot, a soil layer with stone and construction ceramic debris was observed, covered by natural humic sand. On the horizontal section, the modern debris layer on top of the yellowish-brown sandy layer thickened from 20–30 cm to about 1 meter on the slope, mixed with garbage, dismantled car parts, and rubble.

The original stratigraphy beneath the recent humic sand consisted of dark grayish-brown humic sand up to 20 cm, yellowish-brown to yellowish-grayish-brown sand down to –50 cm, dark grayish-brown sand down to –75 cm, and yellowish-brown sand to –100–120 cm.

From the plot boundary up to 15 meters, a collapse zone was visible between the recent humus and the

2. kép: Földbe rakott köves konstrukció (falalapozás?)
(Fotó: Gyenes Gábor)

Fig. 2. Stone structure embedded in soil (foundation?)
(Photo by Gábor Gyenes)

ciók keresztelték az árkot (földbe rakott falalapok? rézsútámasztások?) (2–3. kép), amelyek a még beépí-

3. kép: Földbe rakott köves konstrukció (falalapozás?)
(Fotó: Gyenes Gábor)

Fig. 3. Stone structure embedded in soil (foundation?)
(Photo by Gábor Gyenes)

lower dark grayish-brown layer. In several places, stone-built features (possibly wall foundations or slope retain-

* above Baltic Sea level

tetlen szomszéd telken (Tarhos utca 36.) is folytatód-
nak.

A régi lakóépület déli oldalától a felszín merede-
kebben lejtett az új épület felé. Az északi telekhatártól
25-26 méterre az árkok e szakaszán újabb, az árkot
keresztező köves jelenség bukkant fel, déli oldalán
két részre tört küszöbkövel. (1. kép) A faragott kő a lej-
tőn kissé lecsúszva a humuszos rétegből, másodlagos
helyzetből került elő. Innen délre az újonnan épült házig
csak modern hulladékkal keveredett humuszos homok
látszott, további régészeti leletanyagnak nem volt nyo-
ma.

A csatorna bekötését az épülettől délre az alsó te-
lekszomszéd mellett végezték. Az épülettől a déli ke-

1. kép: A másodlagos helyzetből előkerült küszöbkő
(Fotó: Gyenes Gábor)

Fig. 1. Threshold stone recovered from secondary context
(Photo by Gábor Gyenes)

rítésig kiásott 1 méter mély árokban a felszín alatt 30
cm vastag tiszta, barna humuszos homok, 30 cm vö-
rösesbarna, lejtőmozgással lecsúszott homok, 30 cm
szürkésbarna homok, majd újabb vörösesbarna homok
jelentkezett. A házhoz közeli, legfelső tisztítóakna he-
lyén 60-80 cm mélységben néhány kődarab, illetve pár
apró *tegulat*-redék bukkant elő. (4. kép) A 60 cm mé-
lyen megjelenő szürkésbarna rétegben szórvány őskori
edénytöredékek is voltak. A hegyoldalon a Tarhos utca
vonalaiban, a rézsús hegyoldalt megtörő vállon újfent
bebizonyosodott a régészeti korú területhasználat. A
vízszinteshez közelítő terület déli oldalán lévő meredek
lejtőn a leletekkel, illetve omladékkal keveredett réteg
az Aranyhegyi-patak felé lecsúszott, nyomait az Arany-
völgy utcában is fel lehetett fedezni. Jelen megfigyelés
során őskori megtelepedést igazoló adatokat gyűjtöt-

ers?) crossed the trench (Figs. 2–3), continuing into the
neighboring undeveloped plot at 36 Tarhos Street.

From the southern side of the old house, the sur-
face sloped more steeply toward the new building.
At 25–26 meters from the northern boundary, another
stone feature crossing the trench appeared, with a
threshold stone broken into two parts on its southern
side (Fig. 1). The carved stone, slightly slipped downhill,
was found in a secondary position within the humus lay-
er. Southward from here, up to the newly constructed
house, only humic sand mixed with modern debris was
observed, with no traces of archaeological finds.

The sewer connection south of the building was
installed next to the lower neighboring plot. In the 1-me-

4. kép: Kövek a lecsúszott homokos rétegben az épülettől délre,
a csatorna árkában (Fotó: Gyenes Gábor)

Fig. 4. Stones in the collapsed sandy layer south of the building,
in the sewer trench (Photo by Gábor Gyenes)

ter-deep trench dug from the building to the southern
fence, there was a 30 cm thick layer of clean brown
humic sand just below the surface, followed by 30 cm
of reddish-brown sand displaced by slope movement,
30 cm of grayish-brown sand, and then another layer of
reddish-brown sand. At the location of the uppermost
inspection chamber near the house, a few stones and
small pieces of *tegula* were found at 60–80 cm depth
(Fig. 4). In the grayish-brown layer appearing at 60 cm
depth, stray prehistoric pottery fragments were also

tünk, és meghatároztuk a Tarhos utcában korábban előkerült római kori villa kiterjedését.

RÉSZTVEVŐK: Gyenes Gábor régésztechnikus

Gyenes Gábor

found. This confirmed archaeological use of the hillside area along Tarhos Street, on the terrace-like break in the slope. On the steep slope at the southern side of the near-horizontal area, the layer mixed with finds and collapse debris had slid toward the Aranyhegy stream, with traces also detectable along Aranyvölgy Street. This observation yielded data confirming prehistoric settlement and defined the extent of the previously identified Roman villa along Tarhos Street.

CONTRIBUTORS: Gábor Gyenes (archaeological technician)

Gábor Gyenes